

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра _____ фінансів _____
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
зі спеціальності 6.07072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
за освітньою програмою
«Фінанси, фінансовий менеджмент та страхування»
на тему: « Державний бюджет в умовах демократії »

Виконавець:

студент Центру заочної
та вечірньої форми навчання
Руденко Максим Сергійович

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент Логвиновська С.І.

/підпис/

Актуальність теми. Пандемія Covid-19 призвела до масштабного обмеження демократичних прав і свобод, а також призвела до економічного спаду виробництва, що призвело до зменшення фінансових можливостей держави.

Сучасний стан фінансової системи України, вплив глобалізаційних процесів на економіку, рівень соціально-економічного розвитку суспільства залежить від ефективності та раціонального використання фінансових ресурсів, а саме від обсягу доходів бюджету. Сьогодні, в сучасних умовах кризового становища економічних процесів, які пов'язані із світовими фінансовими кризами, пандемією спостерігаємо виникнення дефіцитності бюджетів у багатьох країн світу. Акумуляція коштів у централізованому фонді має пряму залежність від економічної та політичної стабільності. Саме ці чинники останніми роками визначають рівень фінансової спроможності держави, а кошти, які мобілізуються до державного бюджету відображають заходи, та пріоритети, що здійснюються на рівні держави.

Сутність та значення бюджету держави проявляється через утворення централізованого фонду грошових коштів, який необхідний для виконання функцій держави. Важливого значення набувають питання планування бюджетних показників доходів і витрат, контроль за ефективним використанням централізованих фондів грошових коштів.

Державний бюджет є важливим інструментом ефективної реалізації фінансової політики, оскільки бюджетна система є основною ланкою державних фінансів. Такий централізований фонд грошових коштів охоплює весь комплекс розподільчих і перерозподільчих відносин в суспільстві за рахунок участі як фізичних, так і юридичних осіб. Питання бюджетного реформування направлено на вирішення проблем, щодо формування стабільної фінансової бази держави для реалізації усіх функцій та завдань, які покладено на органи державної влади та місцевого

самоврядування. Головною умовою фінансового благополуччя держави має бути безперервний процес бюджетних надходжень, пошук альтернативних джерел формування доходів бюджетів, створення умов економічного розвитку, що дасть змогу виявити нові резерви зростання доходної частини бюджету, а також її оптимізацію.

У зв'язку з цим дедалі більше привертається увага до питань, пов'язаних із формуванням і використанням коштів Державного бюджету України.

Доходи Державного бюджету залежать від таких чинників як: стан економічного розвитку держави, рівень сплати платежів до бюджету, ефективність системи контролю за цими платежами.

Державні видатки визначаються як сукупність грошових відносин, які складаються в процесі розподілу і використання централізованих і децентралізованих грошових ресурсів для фінансування основних витрат суспільства.

Теоретичну основу дослідження питань фінансової системи, а саме, проблем функціонування державних фінансів, формування доходної та використання видаткової частини державного бюджету становлять наукові праці вітчизняних науковців Лютого В.А., Луніної І. О., Андрущенко В. Л., Базилевича В. Д., Буковинського С. А., Василика О. Д., Геєця В. М., Дем'янишина В. Г., Кириленко О. П., Павлюк К. В., Суторміної А. М., Тулай О. І., Юрія С. І., Буковинського С. А., Василика О. Д., Мочерний С. В., Волохової І.С., Барановог В.Г., та ін.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є процес формування доходів та видатків Державного бюджету України.

Для досягнення мети були поставлено такі завдання:

- проаналізувати та визначити проблематику формування та виконання державного бюджету України;
- провести моніторинг формування доходної частини державного

бюджету;

- здійснити аналіз виконання державного бюджету за видатками;
- визначити шляхи удосконалення процесу формування та виконання державного бюджету України.

При написанні роботи були використані наступні **методи дослідження**:

- **аналіз** – для дослідження показників стану доходної та видаткової частини Державного бюджету України, його динаміки та структури;
- **синтез** – для поєднання усіх теоретичних аспектів поняття державного бюджету та формування загального уявлення про нього на сучасному етапі;
- **узагальнення** – для обґрунтування результатів дослідження та висновків;
- **систематизація** – для створення узагальнюючих схем, графіків та таблиць.

Інформаційна база дослідження: для написання дипломної роботи були використані статті як вітчизняних, так і зарубіжних вчених, дані Міністерства фінансів України, звіти Національного банку України, матеріали Держказначейства та Державної служби статистики, інтернет-матеріали.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновів та списку використаних джерел (76 найменування). Загальний обсяг роботи становить 96 сторінок. Основний зміст викладено на 91 сторінках. Робота містить 14 таблиць та 12 рисунків.

В першому розділі «Теоретичні засади формування та використання видатків державного бюджету України» досліджено теоретичні засади формування та використання видатків державного бюджету України, визначено концептуальні засадами формування Державного бюджету України в умовах демократії, визначити етапи бюджетного процесу в Україні в умовах демократії.

У другому розділі «Аналіз формування доходної та використання видаткової частини державного бюджету» **проведено** моніторинг формування доходної частини державного бюджету за 2016-2020 рр., проведено аналіз виконання державного бюджету 2019-2020 рр. за видатками.

У третьому розділі «Шляхи удосконалення процесу формування та виконання державного бюджету України» досліджено зарубіжний досвід формування та виконання державного бюджету, запропоновано шляхи удосконалення формування та виконання Державного бюджету України.

Зовнішні та внутрішні виклики сьогодення впливають на стійкість у сфері державних фінансів України. Саме тому головним завданням українського уряду є нагальність подальшої роботи в сфері реформування підходів до формування та реалізації бюджетної політики. Немало було проведено реформ у бюджетній та податковій системі України за 30 років незалежності держави, але є ще низка проблем у цих сферах, які дуже взаємопов'язані один з одним. Подальша робота над проблематикою має бути орієнтована на перетворення державного бюджету з формального кошторису доходів та витрат на повноцінний план фінансової підтримки розвитку держави, покликаний стимулювати наявними інструментами економічний та соціальний розвиток, сприяти підвищенню добробуту громадян.

Основні проблемні питання формування та реалізації бюджетної політики наразі полягають у:

- **слабкості зв'язків між бюджетними програмами та пріоритетними напрямками розвитку держави:** бюджетна політика держави не працює як механізм реалізації державної економічної політики, а забезпечує поштовх до здійснення реформ лише в окремих галузях. На практиці це проявляється у розпорошеності видатків бюджетів без здійснення якісного фінансово-економічного обґрунтування потреб у фінансових ресурсах, причому інформація для громадськості про підстави для рішень щодо розподілу видатків часто недоступна.

- **низькій якості бюджетного планування та прогнозування.** Вказане відбивається безпосередньо на процесах планування дохідної та видаткової частин бюджету на загальнодержавному рівні, прямо впливає на оцінку стійкості державних фінансів. Ця оцінка має базуватися на забезпеченні якісного та повноцінного моніторингу державних фінансів, виділенні ризиків та наслідків і проводитися з точки зору як коротко- так і довгострокової перспективи. На жаль, незважаючи на певні кроки в цьому напрямку, досягти загального і якісного прогресу в цій сфері не вдається.

- **дефіцитності Пенсійного фонду України.** Видатки з державного бюджету для Пенсійного фонду здійснюються за окремою бюджетною програмою, яка акумулює в собі кошти, які спрямовуються на виплату пенсій, надбавок та підвищень до пенсій, призначених за різними пенсійними програмами, для покриття дефіциту коштів Пенсійного фонду, а також оплати послуг з доставки пенсій.